
Пересада Д.С.,
*студентка 6 курсу, 7 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ОСОБА І ОСОБИСТІТЬ ЗЛОЧИНЦЯ-ТЕРОРИСТА

Ключові слова: злочинець-терорист, злочин, терористичний акт, особистість.

Анотація: Суспільна небезпечність особистості є об'єктивною реальністю, що виявляється в діях особи, її вчинках і поведінці, які отримують негативну оцінку з боку суспільства. Основною і специфічною ознакою особистості злочинця-терориста є її суспільна небезпека.

Аннотация: Общественная опасность личности является объективной реальностью, оказывается в действиях лица, его поступках и поведении, которые получают негативную оценку со стороны общества. Основной и специфическим признаком личности преступника террориста является ее общественная опасность.

Ключевые слова: преступник террорист, преступление, террористический акт, личность.

Summary: The social danger of the individual is an objective reality that is manifested in the actions of the person, his actions and behavior, which receive a negative assessment by society. The main and specific feature of the identity of a terrorist is its social danger.

Key words: criminal-terrorist, crime, terrorist act, personality.

Сьогодні в суспільстві відбуваються інтенсивні процеси інформатизації та інтелектуалізації, прискореними темпами формуються інформаційне суспільство, особливістю якого є комп'ютеризація всіх сфер людського життя. Останнім часом комп'ютерні технології та комп'ютерні системи використовуються в більшості злочинів як засіб їх вчинення [7, с. 1297]. Особистість суб'єкта злочину є об'єктом пильного вивчення багатьох наук кримінологічного профілю. В даний час вивчення особистості злочинця-терориста приділяється велика увага. Без цього неможлива розробка ефективних заходів боротьби з злочинністю. Правове вчення про особу зло-

чинця має спиратися на філософську концепцію людини. Вважаємо, що продуктивною концепцією може стати матеріалістичний підхід. Згідно такому підходу особистість розглядається як цілісне утворення, сутність якого становить соціальну якість.

Із розвитком новітніх технологій в інтернеті поширюється різного роду діяльність, особливого розвитку зазнала кіберзлочинність, яка активно процвітає. За сферою злочинних проявів особливе місце посідають злочини у сферах захисту інформації, використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку [5, с. 17]. Незалежно від конкретної країни або певної епохи, суспільство, завжди негативно ставилося до злочинців. Проте, сама по собі особистість злочинця в усі часи викликала великий інтерес, це обумовлюється в першу чергу тим, що саме особистість є найважливішою ланкою всього механізму злочинної поведінки, і відповідно її особливості, що породжують таке поведінку, повинні бути безпосереднім об'єктом профілактичного впливу.

Така злочинність розповсюджується і у віртуальному просторі. Останнім часом все частіше держава намагається врегулювати такий віртуальний простір [6]. Даючи загальну характеристику особистості терориста, можна відзначити, що це особи, які важко адаптуються до громадських засад і правил, впевнені в собі, у власній перевазі над іншими [1, с. 57].

Вивчення ознак особистості терориста, в даний час має величезне значення. Все ж при цьому досить складно створити чіткий портрет злочинця-терориста, який би володів властивих тільки йому набором соціологічних і психологічних рис. Терористи, як і інші категорії злочинців, досить різноманітні, в зв'язку з чим стає неможливим підігнати їх під будь-який єдиний тип. Саме тому дослідники вирішили відмовитися від формування єдиного, універсального типу, оскільки тероризм «виникає і розвивається в довгих соціальних та особистісних процесах. І універсального терориста немає». [2, с. 58]

Як зазначає Головкін Б. М., якщо замислитися, чому більшість людей не вчиняють злочинів, то можна припускати, що від злочинів їх утримує совість, страх кримінального покарання, суспільний осуд чи можливо щось інше [8, с. 223]. Кримінологічна

характеристика і класифікація терористів в більшій мірою пов'язана з класифікацією типів і видів тероризму. Вивчивши історію розвитку цього явища в іноземних державах і нашій країні, можна розділити терористів на деякі групи: 1) ідейні терористи; 2) терористи-одинаки; 3) кримінальні терористи.

Ідейний терорист є «класичним» типом. Головною його рисою є ідейність, яка виражається в одержимості певної, найчастіше політичної, релігійної або національної ідеї. Терорист являє собою особливий, агресивний тип, який асоціюється з людиною, повністю позбавленою внутрішніх обмежень. Як правило, у терористів-одинаків і ідейних терористів процес зародження бажання вчинити злочин відбувається в двох рівнях психіки - ідейно-політичному і морально-психологічному. Діяльність терористів не так вже просто розпізнати. Зовні вони можуть мати абсолютно спокійний вид, але їх неприродна блідість відразу кидається в очі. В їхніх рухах присутня певна загальмованість реакцій, скуте, кам'яне обличчя, бездумне, ніяких емоцій. Губи можуть бути сильно стиснуті або навпаки, ледь помітно рухатися, так як деякі терористи читають молитву перед вчиненням вибуху [3, с. 210-216].

Портрет особистості злочинця-терориста має на увазі використання всіх доступних даних, важливих для розслідування злочину і з'ясування причин його вчинення. Це не тільки соціально-демографічні дані (стать, вік, сімейний стан, місце проживання та ін.), але і дані про особливості його особистості, емоційний стан на момент скоєння злочину, мотиваційна сфера. Особливу роль у вивченні такої особистості мають наслідки її життєдіяльності (документи, особисті записи, малюнки та ін.), оскільки в них відображаються конкретні особистісні якості.

Особистісні цінності злочинців-терористів дефектні, спотворені, що викликано неадекватною оцінкою свого антисоціального, злочинного діяння. При відносному усвідомленні своєї антисоціальної спрямованості злочинна особистість формує цілу систему виправдання своїх мотивів. Нейтралізація загальноприйнятих соціальних цінностей руйнує всі межі моралі на шляху до досягнення мети злочинним шляхом. Так відбувається зняття з себе особистої відповідальності за вчинене суспільно небезпечне діяння, що характерно для більшості терористичних злочинців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонян Ю.М., Эминов В.Е. Личность преступника: криминологическо-психологическое исследование. М.: Норма: Инфра-М, 2010. 368 с.

2. Гуняев В. А. Содержание и значение криминалистической характеристики преступлений / В. А. Гуняев // Криминалистическая характеристика преступлений : сб. науч. трудов. – М. : Все-союз. ин-т по изучению причин и разработке мер предупреждения преступности, 1984. – С. 58–61.

3. Кравчук І. А. Особа злочинця-терориста як елемент криміналістичної характеристики терористичного акту [Електронний ресурс] / І. А. Кравчук // Форум права. – 2010. – № 2. – С. 210–216. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10kiahta.pdf>

4. Ovcharenko, Mykola O; Tavolzhanskyi, Oleksii V; Radchenko, Tetiana M; Kulyk, Kateryna D; Smetanina, Nataliia / Combating Illegal Drugs Trafficking Using the Internet by Means of the Profiling Method /Tavolzhansky O. V.// V.Journal of Advanced Research in Law and Economics; Craiova Том 11, Изд. 4(50), (Summer 2020): 1296-1304.

5. Головкін Б. М. Види злочинності // Журнал Східноєвропейського права. 2015. № 18. С. 14-21. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/08/golovkin_18.pdf

6. Таволжанський О. В. Сучасні реалії кіберпростору України / О. В. Таволжанський // Забезпечення правопорядку в умовах коронакризи : матеріали панельної дискусії IV Харків. міжнар. юрид. форуму, м. Харків, 23–24 верес. 2020 р. – Харків, 2020. – С 203–208

7. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє криминології //Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>

8. Головкін Б.М. Психологічні особливості злочинців / Б.М. Головкін, Я.Т. Наваліяна // Форум права. – 2012. – № 4. – С.223-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_37